

Verhuisbericht van een koekoeksjong
Nieuw werk van Ton van Kints

Een kunstenaar krijgt per e-mail een verhuisbericht van een kennis, met bijgevoegd een foto van het uitzicht door het raam van de nieuwe woning van de kennis. Voor de aardigheid speelt de kunstenaar in Photoshop wat met de foto. Hij verandert de tint van het plaatje en hij stempelt ruwweg wat elementen weg die 'm storen in het beeld. En ineens bevalt het plaatje hem zo dat hij besluit hij het beeld in zijn volgende tentoonstelling te exposeren onder zijn eigen naam. Hij eigent zich het uitzicht van z'n verhuisde kennis toe, als een koekoek die zijn eieren laat uitbroeden in het nest van een andere vogel.

De associatie met een koekoek is – natuurlijk - niet toevallig. Want de kunstenaar in kwestie, Ton Van Kints, werkt al een tijd aan een omvangrijke serie werken die hij 'Koekoeksnesten' noemt: cirkelvormig gezaagde platen van hout of karton, waaruit hij met een decoupeerzaag een binnencirkel haalt, als een ei uit een nest. Dat 'ei' plaatst hij vervolgens weer terug in het 'nest', maar onder een andere hoek, waardoor de buitencirkel onder spanning komt te staan. Kijk je daarnaar, dan voel je als beschouwer de frictie bijna lijfelijk terug.

Van Kints houdt ervan om met minimale middelen en zomin mogelijk vertoon van virtuositeit zoveel mogelijk gevoelsmatige werking te genereren. Door aan zijn beelden veelzeggende titels te geven, verwekt hij een rijkdom aan zinnebeeldigheid. Koekoeken bouwen geen nesten, en als ze dat wel zouden doen, zou dat dat iets wonderbaarlijks hebben. Een koekoeksjong in een koekoeksnest betekent de thuiskomst van een geboren buitenstaander, zoals een koekoeksjong in een vreemd nest een wisselkind op z'n thuisbasis betekent. Het wringt aan alle kanten en toch klopt het.

Maar er is meer. Het 'Verhuisbericht' van Van Kints markeert niet alleen de koekoeksaard van de kunstenaar, maar ook een aanstaande artistieke koerswending. Van Kints geniet bekendheid vanwege werk dat ontstaat volgens zijn zeer overzichtelijke methodiek van verzaagd en gereassembleerd plaatmateriaal. Recent werkt hij aan een meer installatief soort werk te gaan ontwikkelen, en daarnaast speelt gemanipuleerde fotografie een steeds grotere rol. Bij deze beeldende verhuizing neemt Van Kints zijn oude thematieken als huisraad mee naar zijn nieuwe nest. Tot die thema's behoren transparantie, perspectiviteit en vensters op de wereld.

Van Kints' 'Verhuisbericht' toont op 't eerste gezicht een Hollands landschap: een lage horizon onder een lege, sluierbewolkte hemel. Door de lucht lijken vogels te vliegen, maar kijk je beter dan blijken het slechts vogelpoepjes op het vensterglas te zijn en de horizon blijkt de kozijnrand te zijn. Op een vreemde manier verheft die lichtbevulde, transparante voorgrond de waarneming van de achterliggende wolkenhemel.

Van Kints speelt hier met een universeel en eigenlijk tamelijk alledaags beeldprincipe: wij zien de wereld nu eenmaal graag door een venster. Om een vrij mysterieuze reden ziet alles er door een raam er 'echter' uit. Het vensterglas scheidt orde en afstand tussen waarnemer en waargenomene, en die afstand is nodig om überhaupt te kunnen waarnemen. Alle klassieke schilderkunst is gebaseerd op het doorkijkje – de letterlijke betekenis van het woord 'perspectief'. De schilderijlijst is als het venster, de glanzende vernislaag als de glazen ruit die de kleuren verdiept en de distantie scheidt die de achtergelegen voorstelling benadrukt en vervreemdt, opmerkelijk maakt.

In het werk van Ton van Kints speelt die 'vensterglazigheid' een belangrijke, zij het niet altijd opvallende rol. Zo maakte hij in de jaren '80 ruimtelijke objecten van tekeningen, foto's en schilderijen in met water gevulde aquaria. Door de dikke laag water heen werden de beelden intens zichtbaar als volstrekt andere werelden, op maar enkele centimeters afstand. En ook in zijn gereassembleerde houtplaten speelt die 'vensterglazigheid' een rol: hij overgiet zijn werk vaak met transparante of halftransparante verf, recentelijk ook epoxyhars, die afstand scheidt tot de ruwe materie van de houtplaten, en die door versluiering de waarneming prikkelt.

In zijn nieuwste werk, te zien bij Galerie Ramakers, speelt Ton van Kints opnieuw zijn spel met autonome beeldprincipes, die zich niet alleen lenen tot de gebruikelijke kunstbeschouwelijke reflecties over de 'aard van de kunst', maar die ook steevast een opening bieden naar het verhalende, het persoonlijke en het gevoelsmatige. Van Kints is daarin de poëet van de verzoenende frictie, de kloppende absurditeit, de vertrouwde vreemdheid die eigen is aan het leven zelf. Daarin kan zijn werk op een verrassende manier troostrijk zijn.

Onno Schilstra